

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 437/08-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. decembra 2008 predbežne prerokoval sťažnosť A. N. I., štátneho príslušníka Ruskej federácie, t. č. vo vydávacej väzbe, zastúpeného advokátom Mgr. M. Š., Ž., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 16 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva podľa čl. 1 Protokolu č. 6 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Tost 13/2008 z 29. októbra 2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť A. N. I. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. decembra 2008 doručená sťažnosť A. N. I., štátneho príslušníka Ruskej federácie, t. č. vo vydávacej väzbe (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom Mgr. M. Š., Ž., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 16 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva podľa čl. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva podľa čl. 1 Protokolu č. 6 k Dohovoru

o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „protokol č. 6 k dohovoru“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 6 Tost 13/2008 z 29. októbra 2008.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že je občanom Ruskej federácie a jej príslušnými orgánmi je stíhaný za trestný čin banditizmu za priťažujúcich okolností a trestný čin siahnutia na život pracovníka orgánov právnej ochrany, keď ako člen bandy mal podľa predchádzajúcej dohody so skupinou ďalších osôb zavraždiť v Čečensku dvoch pracovníkov Ministerstva vnútra Ruskej federácie.

Z obsahu sťažnosti ďalej vyplýva, že sťažovateľ pod falošnou identitou vstúpil na územie Slovenskej republiky, kde požiadal o azyl, ktorý mu nebol poskytnutý, pričom mu nebola poskytnutá ani doplnková ochrana, a príslušnými orgánmi bolo zároveň rozhodnuté, že v jeho prípade neexistujú prekážky jeho vyhostenia z územia Slovenskej republiky. Zároveň došlo aj k odhaleniu jeho pravej identity.

Potom, ako Generálna prokuratúra Ruskej federácie (ďalej len „GPRF“) požiadala slovenské orgány o vydanie sťažovateľa za účelom jeho trestného stíhania, 23. mája 2008 Krajská prokuratúra v Košiciach (ďalej len „krajská prokuratúra“) podala návrh na rozhodnutie, že vydanie sťažovateľa do Ruskej federácie je prípustné. Na základe toho Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) 3. septembra 2008 na verejnom zasadnutí uznesením č. k. Ntc 8/2006-317 rozhodol, že vydanie sťažovateľa do Ruskej federácie nie je prípustné.

Proti uzneseniu krajského súdu podal prokurátor krajskej prokuratúry sťažnosť, o ktorej rozhodol najvyšší súd uznesením sp. zn. 6 Tost 13/2008 z 29. októbra 2008 tak, že prvostupňové rozhodnutie zrušil a následne rozhodol, že vydanie sťažovateľa do Ruskej federácie je prípustné.

Sťažovateľ sa domnieva, že aj napriek tomu, že extradičné konanie je podľa nášho právneho poriadku – Trestného poriadku rozdelené medzi všeobecné súdy a ministra

spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „minister spravodlivosti“), ktorý v čase podania sťažnosti ústavnému súdu ešte nerozhodol, za jediný účinný prostriedok ochrany svojich práv považuje za daných okolností práve podanie sťažnosti ústavnému súdu. Toto svoje tvrdenie odôvodňuje tým, že minister spravodlivosti nemá zákonnú povinnosť nepovolit' jeho vydanie do Ruskej federácie, ak by mu hrozilo mučenie či trest smrti, ale má len právo tak učiniť. Sťažovateľ poukázal aj na to, že z dikcie zákona nemožno predvídať, kedy minister spravodlivosti rozhodne, ako aj to, či by vôbec zohľadnil jeho argumenty pre neprípustnosť jeho vydania.

V ďalšej časti sťažnosti sa sťažovateľ zaoberal možným porušením jeho základného práva podľa čl. 16 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 3 dohovoru v prípade jeho vydania do Ruskej federácie. V tejto súvislosti poukázal na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), z ktorej vyplýva, že zmluvné štáty majú záväzok nevydať osobu do krajiny, v ktorej by mohla byť vystavená zaobchádzaniu nezlučiteľnému s obsahom čl. 3 dohovoru.

Okrem toho sťažovateľ poukázal na situáciu v Ruskej federácii, pričom svoje tvrdenia oprel o *„správy mimovládnych organizácií, správy medzištátnych organizácií, správy iných štátov hodnotiacich situáciu v Ruskej federácii, ako aj správy z médií, ktoré sú relevantné pre tento prípad“*.

Vychádzajúc z uvedeného sťažovateľ k namietanému porušeniu svojho základného práva podľa čl. 16 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 3 dohovoru, teda k problematike mučenia, krutého, neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania okrem iného uviedol:

«Ministerstvo zahraničných vecí USA, správa o dodržiavaní práv v RF z marca 2008 pokrývajúca obdobie roka 2007, časť Väzenské podmienky: Väzenské podmienky zostávajú aj naďalej extrémne kruté a často život ohrozujúce. Federálna služba pre výkon uložených trestov Ministerstva spravodlivosti (FSIN) spravuje väzenský systém centrálnie z Moskvy... V júli 2007 bolo uväznených 889 600 väzňov, čo v porovnaní s júlom 2005 vzrástlo o 101 000. Podľa oficiálnych štatistik približne 2 000 osôb zomrelo vo vyšetrovacej väzbe v roku 2004 (je to posledný rok, pre ktorý sú dostupné oficiálne štatistiky). Podľa FSIN

percento úmrtnosti medzi väzňami vzrástlo o 12 %. Väčšina zomrela v dôsledku zlých hygienických podmienok alebo nedostatku zdravotnej starostlivosti (vedúcou príčinou smrti bola srdečná choroba). Tlač uvádza, že s väzňami je zle zaobchádzané, že zvyknú byť poranení alebo zomrú počas odňatia slobody vo väzbe. V niektorých prípadoch bolo zaznamenané bežné zneužívanie moci zo strany väzenskej stráže... Zneužívanie väzňov zo strany spoluväzňov pokračovali. Násilie medzi väzňami, vrátane bitiek a znásilňovania, bolo bežné. Existujú kastové systémy vynucované väzňami, v rámci ktorých informátori, homosexuáli, násilníci, znásilňované osoby, a ďalší boli „nedotknuteľní“ a bolo s nimi zle zaobchádzané, s malou ochranou alebo žiadnou ochranou zo strany väzenských autorít. Väzenské zariadenia zostávajú preplnené, avšak objavili sa správy o menších zlepšeniach... Nápravné pracovné kolónie poskytovali väzňom o niečo viac slobody pohybu, avšak väzenská stráž väzňov ponížovala, bila a nechávala vyhladovať. Podľa mimovládnej organizácie Pre ľudské práva, väzenská stráž neumožňuje pozorovateľom a obhajcom vstup do 41 zo 765 väzení - ide o väzenia s najvyšším počtom prípadov mučenia. V roku 2006 verejný ochranca práv vyšetroval 2 966 sťažností, ktoré obdržal od väzňov. Podľa Generálnej prokuratúry okolo 8 000 pracovníkov v trestnom systéme bolo zodpovedných za vážne porušenia ľudských práv v roku 2006. Od roku 2004 autority odmietajú poskytnúť Medzinárodnému výboru Červeného kríža prístup k osobám ktoré sú zaistené v rámci konfliktu v Čečensku, a Červený kríž bol preto nútený suspendovať svoje návštevy v zaisťovacích centrách...

Institute for war and peace reporting zaznamenal v článku „Ruské väzenské peklo pre Čečencov“ z februára 2007 nasledovné: Obvinenia zo široko-rozšíreného zneužívania Čečencov držaných v Ruských väzeniach, a tvrdenia, že veľa z nich bolo odsúdených na základe falošných obvinení. V septembri 2004 K. bol zatknutý v jeho domovskom meste G. maskovanými mužmi z bezpečnostných služieb. 23-ročný študent, ktorý čiastočne pracoval ako policajt bol odvedený a neskôr podpísal priznanie pod nátlakom... Podmienky Čečencov držaných v Ruských väzeniach sú bežne opisované ako desivé, a brutalita voči Čečenským väzňom je obrovská. Podľa K. matky, väzenie S., ktoré navštívila, je „najhoršie“. Avšak väzni nehovoria o tom nahlas, pretože by boli ubití na smrť...»

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol aj argumenty na podporu svojich tvrdení, že v prípade jeho vydania do Ruskej federácie by mohol byť vystavený trestu smrti. V tejto súvislosti uviedol: «*Tlačová agentúra Inter Press Service v článku z novembra 2007 „Trest smrti - Rusko: Duma ponecháva trest smrti“: Štátna дума konči svoje štvorročné funkčné obdobie, ponechávajúc dôležitú legislatívu, vrátane zákazu trestu smrti, nedoriešenú. Návrh zákona ohľadne ratifikácie šiesteho protokolu zakazujúceho trest smrti bol prediskutovaný viackrát, avšak nikdy nebol dostatok hlasov k vyriešeniu problému. Preto by to malo byť prioritou ďalšej dумы... Komisar Rady Európy opakovane varoval, že jeho organizácia neplánuje skončiť s monitorovacou misiou do Ruska dokial' Moskva úplne nezakáže trest smrti. Rada Európy monitoruje napĺňanie Ruských povinnosti, ku ktorým sa zaviazali pred 10timi rokmi kedy sa krajina stala členom Rady Európy. Rusko je jedinou Európskou krajinou, ktorá ešte trest smrti nezakázala, aj keď sľúbila, že tak urobí po vstupe do Rady Európy...*

Stránka Legislation Online uvádza o treste smrti v Rusku nasledovné (posledný krát aktualizované v roku 2007):

Stav: de facto odstránený

Právny rámec: Ústava RF uvádza trest smrti, až do jeho zrušenia, ako výnimočný trest za obzvlášť závažné trestné činy proti životu (článok 20 ods. 2 Ústavy). Trestný zákonník RF predpisuje trest smrti pre 5 zločinov: vražda za priťažujúcich okolnosti, pokus o vraždu verejného činiteľa, pokus o vraždu osoby vykonávajúcej spravodlivosť alebo predbežné vyšetrovanie, pokus o vraždu súdneho orgánu, a genocída.

Po vstúpení do Rady Európy 28. februára 1996, RF sa zaviazala zaviesť moratórium na popravy a ratifikovať Protokol č. 6 k EDLP do troch rokov. Prezidentský dekrét vydaný 16. mája 1996 požadoval od vlády, aby pripravila návrh zákona, ktorým sa bude ratifikovať Protokol č. 6. Návrh zákona bol predložený parlamentu 6. augusta 1999. K dňu 30. júna 2007 RF stále neratifikovala tento Protokol. Parlamentné zhromaždenie Rady Európy opakovane vyzývalo RF k zrušeniu trestu smrti a dokončeniu ratifikácie Protokolu č. 6. Komisar pre ľudské práva rady Európy tiež vyzval RF k čo najskoršej ratifikácii Protokolu. RF potvrdila, že legislatívne zrušenie trestu smrti je jedným z cieľov súdnych a právnych reforiem, ktoré momentálne prebiehajú, a že vládne oddelenia intenzívne pracujú na príprave ratifikácie Protokolu a zavedení relevantných noviel a dodatkov k Trestnému zákonníku, Trestnému poriadku a Zákonníku pre výkon trestov...

V roku 1996 prezident zaviedol moratórium tak na ukladanie ako aj výkon trestu smrti (stalo sa tak prezidentským dekrétom č. 724). Navyše, rozsudok Ústavného súdu uložil dočasný zákaz trestov smrti 2. februára 1999. 15. novembra 2006 štátna дума rozšírila moratórium na trest smrti na ďalšie 3 roky, do začiatku roka 2010.

Ruská Ústava garantuje právo na súdne konanie za účasti poroty v prípadoch kedy je potenciálne možné uloženie trestu smrti. V súlade s týmto ustanovením, Ústavný súd prijal rezolúciu zakazujúcu ukladanie trestu smrti a to do času kým súdne procesy s účasťou poroty nebudú v celej RF riadne zavedené. V čase vydania rezolúcie súdne procesy s porotou boli funkčné len v 9tich z 89 Ruských obvodov. Zavedenie týchto procesov po celej krajine odstráni zákaz, ktorý Ústavný súd uložil na ukladanie trestov smrti.

Komisia OSN pre ľudské práva vyjadrila obavy, že súčasné moratórium bude automaticky ukončené keď začne riadne fungovať porotný súd a vyzvala RF na zrušenie trestu smrti de iure pred vypršaním moratória a tiež k pristúpeniu k Druhému Opčnému Protokolu Medzinárodného paktu o obč. a polit. právach.

3. júna 1999 prezident premenil všetky uložené tresty smrti na tresty odňatia slobody na doživotie alebo na 25 rokov.

Spôsob popravy: zastrelenie (článok 186 Zákonníka o výkone trestov)

Štatistiky: Tresty smrti - žiadny

Popravy - žiadna...»

V závere sťažovateľ vyjadril názor, že tým, že najvyšší súd pripustil jeho vydanie do Ruskej federácie, vytvoril situáciu, v ktorej je predpoklad, že môže byť vystavený zaobchádzaniu nezlučiteľnému s obsahom čl. 16 ods. 2 ústavy, čl. 3 dohovoru, ako aj čl. 1 protokolu č. 6 k dohovoru.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd prijal jeho sťažnosť na ďalšie konanie, rozhodol o odklade vykonateľnosti uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 6 Tost 13/2008 z 29. októbra 2008 a aby v náleze vyslovil:

„1. Základné právo sťažovateľa nebyť mučený ani podrobený krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu vyplývajúce z čl. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 16 ods. 2 Ústavy SR rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej

republiky sp. zn. 6 Tost 13/2008 zo 29. októbra 2008 o prípustnosti vydania A. N. I. porušené bolo.

2. Základné právo sťažovateľa nebyť vystavený trestu smrti vyplývajúce z čl. 1 protokolu č. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Tost 13/2008 zo 29. októbra 2008 o prípustnosti vydania A. N. I. porušené bolo.

2. Rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Tost 13/2008 zo 29. októbra 2008 o prípustnosti vydania A. N. I. do Ruskej federácie sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie.

3. Ústavný súd zakazuje Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky a Ministrovi spravodlivosti Slovenskej republiky, aby pokračovali v porušovaní práv sťažovateľa vyplývajúcich z čl. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 16 ods. 2 Ústavy SR ako aj z čl. 1 protokolu č. 6 k Dohovoru, a to najmä takým konaním, ktorého dôsledkom je povolenie vydania A. N. I. do Ruskej federácie, pretože v prípade vydania A. N. I. do Ruskej federácie, A. N. I. skutočne hrozí zaobchádzanie nezlučiteľné s čl. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 16 ods. 2 Ústavy SR, ako aj čl. 1 protokolu č. 6 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania do 15 dní od doručenia tohto nálezu na účet jeho právneho zástupcu.“

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovenia § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 344/06, III. ÚS 32/08).

Podľa čl. 16 ods. 2 ústavy nikoho nemožno mučiť ani podrobiť krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu.

Podľa čl. 3 dohovoru nikoho nemožno mučiť alebo podrobovať neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu.

Podľa čl. 1 protokolu č. 6 k dohovoru trest smrti sa zrušuje. Nikoho nemožno na taký trest odsúdiť ani popraviť.

Podľa § 501 Trestného poriadku vydanie osoby do cudziny je neprípustné, ak

a) ide o občana Slovenskej republiky, okrem prípadu, ak povinnosť vydať vlastného štátneho občana ustanovuje zákon, medzinárodná zmluva alebo rozhodnutie medzinárodnej organizácie, ktorým je Slovenská republika viazaná,

b) ide o osobu, ktorá požiadala v Slovenskej republike o udelenie azylu, alebo jej bol udelený azyl alebo poskytnutá doplnková ochrana, v rozsahu ochrany poskytnutej takej osobe osobitným predpisom alebo medzinárodnou zmluvou; to neplatí, ak ide o osobu, ktorá požiadala v Slovenskej republike o udelenie azylu opakovane a o jej žiadosti o udelenie azylu už bolo právoplatne rozhodnuté,

c) trestné stíhanie alebo výkon trestu odňatia slobody sú podľa právneho poriadku Slovenskej republiky premlčané,

d) čin, pre ktorý sa vydanie žiada, je trestným činom len podľa právneho poriadku dožadujúceho štátu, nie však podľa právneho poriadku Slovenskej republiky,

e) trestný čin, pre ktorý sa vydanie žiada, má výlučne politický alebo vojenský charakter,

f) trestný čin bol spáchaný na území Slovenskej republiky, okrem prípadov, keď s ohľadom na osobitné okolnosti spáchania trestného činu treba dať prednosť vykonaniu trestného stíhania v dožadujúcom štáte z dôvodov náležitého zistenia skutkového stavu, výmery trestu alebo jeho výkonu,

g) osoba bola pre trestný čin, pre ktorý sa vydanie žiada, už právoplatne odsúdená alebo oslobodená slovenským súdom, alebo

h) vyžiadaná osoba nebola za trestný čin podľa právneho poriadku Slovenskej republiky v čase jeho spáchania trestne zodpovedná, alebo sú iné dôvody vylučujúce jej trestnú zodpovednosť.

Podľa § 509 ods. 1 Trestného poriadku po skončení predbežného vyšetovania rozhodne súd na návrh prokurátora o prípustnosti vydania vyžiadanej osoby do cudziny a po právoplatnosti svojho rozhodnutia predloží vec ministerstvu spravodlivosti.

Podľa § 510 ods. 2 Trestného poriadku ak súd vyslovil, že vydanie osoby do cudziny je prípustné, môže minister spravodlivosti rozhodnúť, že vydanie vyžiadanej osoby nepovolí, ak

a) je dôvodná obava, že trestné konanie v dožadujúcom štáte nezodpovedalo alebo by nezodpovedalo zásadám článkov 3 a 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd alebo trest odňatia slobody uložený alebo predpokladaný v dožadujúcom štáte by nebol vykonaný v súlade s požiadavkami článku 3 tohto dohovoru,

b) je dôvodná obava, že vyžiadaná osoba by v dožadujúcom štáte bola vystavená prenasledovaniu z dôvodu jej pôvodu, rasy, náboženstva, príslušnosti k určitej národnostnej alebo inej skupine, jej štátneho občianstva alebo pre jej politické názory alebo že by sa z týchto dôvodov zhoršilo jej postavenie v trestnom konaní alebo pri výkone trestu odňatia slobody,

c) vyžiadaná osoba by vzhľadom na jej vek a osobné pomery pri zohľadnení závažnosti trestného činu, z ktorého je obvinená, bola vydaním do cudziny zrejme neprimerane tvrdo postihnutá,

d) za trestný čin, pre ktorý sa vydanie žiada, možno uložiť v dožadujúcom štáte trest smrti okrem prípadov, ak sa dožadujúci štát zaručí, že trest smrti nebude uložený, alebo

e) dožadujúci štát žiada o vydanie na vykonanie trestu smrti.

Pri vytvorení svojho právneho názoru vyjadreného vo výroku tohto rozhodnutia ústavný súd vychádzal z obsahu sťažnosti, ako aj z rozhodnutí krajského súdu a najvyššieho súdu. V tejto súvislosti zistil, že uznesením krajského súdu č. k. Ntc 8/2006-317 z 3. septembra 2008 bolo rozhodnuté, že vydanie sťažovateľa do Ruskej federácie nie je prípustné. Krajský súd tak rozhodol na verejnom zasadnutí na základe návrhu prokurátora krajskej prokuratúry. Z odôvodnenia uznesenia krajského súdu vyplýva, že 23. mája 2008 podal prokurátor návrh na rozhodnutie o prípustnosti vydania sťažovateľa – ruského štátneho občana do Ruskej federácie „*pre trestný čin banditizmu podľa § 209 ods. 2 Tr. zák.*

Ruskej federácie a trestný čin vraždy príslušníkov orgánov činných v trestnom konaní podľa článku 317 Tr. zák. Ruskej federácie, ktorých sa mal dopustiť tak, že dňa 25. 5. 2001 približne o 15.00 hod. na križovatke ulíc A. a S. v meste G. ako člen ozbrojenej skupiny spolu s ďalšími osobami po predchádzajúcom sprisahaní spáchal vraždu dvoch príslušníkov OMON UVV MVV Ruskej federácie pre Čechenskú republiku M. M. M. a P. A. M.“.

Podľa krajského súdu prokurátor svoj návrh odôvodnil tým, že protiprávne konanie, pre ktoré je sťažovateľ žiadaný orgánmi Ruskej federácie na vydanie, je extradičným činom v zmysle § 499 Trestného poriadku a zároveň konanie sťažovateľa by v čase spáchania jeho skutku bolo podľa právneho poriadku Slovenskej republiky posúdené ako trestný čin vraždy podľa § 219 ods. 1 a 2 písm. a) Trestného zákona. Okrem toho prokurátor argumentoval aj tým, že trestné stíhanie tohto skutku nie je podľa právneho poriadku Slovenskej republiky premlčané a že z podkladov zaslaných GPRF je zrejmé, že skutok nebol spáchaný na území Slovenskej republiky a že ho nemožno pokladať za čin výlučne politického alebo vojenského charakteru. Prokurátor poukázal aj na to, že sťažovateľ sa na území Slovenskej republiky ocitol nelegálne, pričom mu na základe jeho žiadosti nebol poskytnutý azyl. Okrem toho dôvodil aj tým, že z odpisu Registra trestov Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky je zrejmé, že za trestný čin, pre ktorý je sťažovateľ žiadaný na vydanie príslušným orgánom Ruskej federácie, nebol ani odsúdený, ani oslobodený súdom Slovenskej republiky a taktiež nebolo zistené, aby sťažovateľ nebol podľa právneho poriadku Slovenskej republiky za svoje protiprávne konanie trestne zodpovedný. Z uznesenia krajského súdu ďalej vyplynulo, že v priebehu predbežného vyšetrovania prokurátor zabezpečil „ako dôkaz materiál poskytnutý Úradom vysokého komisára OSN pre utečencov, Národným úradom v SR a list Generálnej prokuratúry Ruskej federácie č. 35/3-161-06 z 19. 9. 2006, ktorým garantuje nepoužitie trestu smrti voči A. N. I.“.

Po zohľadnení argumentov prokurátora krajskej prokuratúry, zabezpečených dôkazov, ako aj z vyjadrenia právneho zástupcu sťažovateľa dospel krajský súd k záveru, že vydanie sťažovateľa nie je prípustné. Tento svoj právny názor odôvodnil okrem iného takto:

„Krajský súd sám vyžiadal pred rozhodnutím správy z Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky, ako aj správy z dokumentačného strediska ohľadne situácii v Čečensku, ktoré sú prístupné na internetovej stránke a dospel k záveru, zhodnotiac vyššie uvádzané dôkazy jednotlivo a v ich súhrne, že napriek záruke danej Generálnou prokuratúrou Ruskej federácie, že vydanie osoby menom A. N. I. na jeho trestné stíhanie do Ruskej federácie nie je prípustné, a to z dôvodu rizika prípadného jeho mučenia, neľudského zaobchádzania, ale aj rizika uloženia trestu smrti a tiež z dôvodu, že sa mu nedostane spravodlivého súdneho procesu.

Ruská federácia ako členský štát Rady Európy podpísala 6. dodatkový protokol o zákaze trestu smrti k Dohovoru, no ako jediný členský štát tento protokol doposiaľ stále neratifikovala, a preto nie je ním viazaná.

Zo správy Amnesty International sp. zn. GC EUR 72/2008.001 zo dňa 30. 6. 2008 vyplýva, že aj keď dožadujúca strana sa zaručila v inej trestnej veci, ktorá však súvisí s trestnou vecou A. N. I., že osobe menom A. Č. v prípade vydania na trestné stíhanie do Ruskej federácie budú poskytnuté všetky možnosti ochrany, pomoc advokátov, nebude vystavený mučeniu ani surovým, neľudským a ľudskú dôstojnosť ponižujúcou formou zaobchádzania, nie je možné vzhľadom na ich zistenia sa s týmto stotožniť, nakoľko zistenia z nedávnej minulosti svedčia o opaku.

Vzhľadom na vyššie uvedené preto krajský súd dospel k záveru, že vydanie osoby A. N. I. na trestné stíhanie do Ruskej federácie nie je prípustné. Zároveň poukazuje aj na ust. § 501 písm. e) Tr. por., kde vydanie osoby do cudziny je neprípustné, ak trestný čin, pre ktorý sa vydanie žiada, má výlučne politický alebo vojenský charakter. Dôkazom svedčiacim v neprospech A. N. I. je výpoveď osoby A. M., ktorá mala byť získaná nezákonným spôsobom, a to mučením. A. N. I. od roku 1998 pôsobil ako príslušník Národnej gardy v Čečensku, teda bol súčasťou bojových jednotiek pod vedením čečenského prezidenta A. M. a usiloval sa o nezávislosť Čečenska. Preto jeho konanie je možné posúdiť aj ako konanie, ktoré malo politický, resp. vojenský charakter.“

Proti uzneseniu krajského súdu podal prokurátor sťažnosť, o ktorej rozhodol najvyšší súd uznesením sp. zn. 6 Tost 13/2008 z 29. októbra 2008 tak, že prvostupňové rozhodnutie zrušil a vyslovil, že vydanie sťažovateľa do Ruskej federácie je prípustné.

Z odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že prokurátor v sťažnosti apeloval predovšetkým na to, že z dostupných dôkazných materiálov je zrejmé, že v prípade sťažovateľa nejde o trestný čin politického alebo vojenského charakteru, ale skôr o akt zabitia. Zároveň prokurátor vyjadril presvedčenie, že niet dôvodu neveriť zárukám poskytnutým GPRF, teda že voči sťažovateľovi nebude uplatnený trest smrti za dodržania čl. 3 dohovoru o zákaze mučenia a zásad spravodlivého procesu podľa čl. 6 dohovoru. Okrem toho prokurátor dôvodil aj tým, že krajská prokuratúra vyžiadala z Úradu vysokého komisára Organizácie spojených národov a iných kompetentných orgánov správu týkajúcu sa dodržiavania ľudských práv v prípade vydania osôb do Ruskej federácie, a to z hľadiska možného ohrozenia ich života, ako aj z hľadiska zaobchádzania so stíhanými, resp. odsúdenými osobami. V tejto súvislosti prokurátor poukázal na to, že preklady získaných správ do slovenského jazyka boli súčasťou jeho návrhu na rozhodnutie o prípustnosti vydania sťažovateľa do Ruskej federácie.

Po zohľadnení argumentov prokurátora a citujúc príslušné ustanovenia Trestného poriadku týkajúce sa extradície, ako aj relevantnú časť nálezu ústavného súdu č. k. II. ÚS 111/08-101 z 26. júna 2008 najvyšší súd uviedol:

«Vo vzťahu k článku 16 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky Ústavný súd Slovenskej republiky vyslovil, že za súčasť tohto článku možno považovať aj zákaz extradície osoby, ak existujú vážne dôvody na domnienku, že tejto osobe by v dožiadajúcom štáte hrozilo nebezpečenstvo mučenia alebo podrobenia sa krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu. Túto podobu zákazu zlého zaobchádzania musí Slovenská republika rešpektovať okrem už citovaného článku ústavy aj na základe článku 3 Dohovoru, článku 3 Dohovoru proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu [vyhlásenému pod č. 143/1988 Zb. (ďalej len „Dohovor proti mučeniu“)] a článku 7 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (vyhlásený pod č. 120/1976 Zb.). Pritom poukázal na rozhodovaciu činnosť Európskeho súdu pre ľudské práva napríklad vo veci Saadi verzus Taliansko - číslo 37201/06.

Uvedený súd z článku 3 Dohovoru proti mučeniu odvodil tzv. test „domnienok vážnych dôvodov“, na základe ktorého dožiadateľ štát musí posúdiť, či existujú vážne dôvody domnievať sa, že by v dožiadajúcom štáte hrozilo osobe nebezpečenstvo mučenia

alebo podrobenia sa neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu, pritom, ak sú prítomné takéto domnienky, osoba nesmie byť vydaná...

Najvyšší sud Slovenskej republiky sa predovšetkým podľa predložených dokladov nemohol stotožniť so záverom krajského sudu o tom, že je daný dôvod neprípustnosti vydania podľa § 501 písm. e) Trestného poriadku, pretože konanie vyžiadanej osoby A. N. I., pre ktoré vydanie žiadajú orgány Ruskej federácie má výlučne politický alebo vojenský charakter.

K tomu je treba predovšetkým poukázať na popis skutku dožadujúcou sa stranou, charakteristiku obdobia, kedy sa stal a to nielen orgánmi ruskými ale aj medzinárodnými (išlo o obdobie po skončení otvoreného vojenského konfliktu) a nešlo o prestrelku medzi dvoma ozbrojenými skupinami ako tvrdil A. N. I.

Je nepochybné, že situácia v Čečenskej republike napriek sústavnému zlepšovaniu situácie, je i naďalej vážna a z času načas sa vyskytnú otvorené útoky z oboch znepriatelených strán. Ruská vláda však postupne začína mať situáciu týkajúcu sa najmä bezpečnosti a verejného poriadku pod kontrolou.

Z tohto pohľadu je potrebné prihliadať nielen na skutočnosť, že dožadajúci štát je členským štátom Rady Európy - medzinárodnej organizácie, ktorej priamym poslaním je ochrana, monitorovanie a presadzovanie ľudských práv, ale i na skutočnosť, že Generálna prokuratúra Ruskej federácie sa v žiadosti o vydanie zaviazala, že neporuší články 3 a 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Zo všetkých podkladov nachádzajúcich sa v spise vyplýva, že Ruská federácia trest smrti neukladá a ani nevykonáva napriek tomu, že síce len podpísala, avšak doposiaľ neratifikovala dodatkový protokol č. 6 k Dohovoru. Z ďalších aktov štátnej povahy však vyplýva, že trest smrti sa v Ruskej federácii neukladá a teda ani nevykonáva. Z tohto pohľadu je dostatočná garancia Generálnej prokuratúry Ruskej federácie týkajúca sa neuloženia, resp. nevykonania trestu smrti...

Zo správ založených v spise vyplýva, že konflikt v Čečensku je dlhodobým vojenským konfliktom, pre ktorý čelí Ruská vláda, ako jediný zodpovedný subjekt na teritóriu Ruskej federácie kritike medzinárodných organizácii zameraných na presadzovanie ľudských práv a základných slobôd na čele s Radou Európy...

Vychádzajúc z týchto, avšak nielen z týchto skutočností sa Najvyšší súd Slovenskej republiky domnieva, že nie je možné na jednej strane vyžadovať nastolenie poriadku Ruskou vládou na Čečenskom území, ak jej nebudú poskytnuté možnosti postaviť pred orgány ochrany práva všetky osoby, ktoré právo porušili alebo mali porušiť. Taktiež je toho názoru, že žiadne z práv uvedených v Dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd nemôže mať prednosť pred iným rovnako významným právom. Právo na život dvoch osôb usmrtených konaním, pre ktoré je osoba A. N. I. vyžiadaná do Ruskej federácie nemôže byť rovnocenné s právom vyžiadanej osoby na jej ochranu pred mučením, nespravodlivým procesom, či uložením trestu smrti. Nemožno opomenúť, že extradičné konanie nemôže slúžiť ako ochrana pred trestným stíhaním v krajine, ktorá vedie trestné stíhanie osoby.

Berúc však do úvahy všetky okolnosti prípadu jednotlivo i v súhrne, v záujme poskytnutia všetkých možností orgánom Ruskej federácie o zlepšovanie situácie a na nastolenie práva a poriadku v Čečensku v súlade s medzinárodnými normami a právom, Najvyšší súd Slovenskej republiky považuje garancie Generálnej prokuratúry Ruskej federácie o dodržaní všetkých podmienok uvedených v článkoch 3 a 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd za tak dostatočné a silné, že sú podľa jeho názoru prevažujúce pred určitou obavou zlého zaobchádzania (napríklad mučenia, tyrania, fyzického či psychického násillia a podobne) s vyžiadanou osobou tak, ako to naznačovali správy o zaobchádzaní s uväznenými osobami z rokov 2006 a 2007.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto považoval za splnenú i poslednú podmienku na povolenie vydania vyžiadanej osoby A. N. I. na trestné stíhanie do Ruskej federácie pre skutky uvedené vo výroku tohto uznesenia, zdôrazňujúc neporušiteľnosť záruk daných Generálnou prokuratúrou Ruskej federácie...»

Z judikatúry ústavného súdu (napr. II. ÚS 111/08), v rámci ktorej sa ústavný súd zaoberal možným porušením základného práva nebyť mučený ani podrobený krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu podľa čl. 16 ods. 2 ústavy a podľa čl. 3 dohovoru, vyplýva, že ochrana ľudských práv a základných slobôd je v našom ústavnom systéme v prvom rade úlohou súdov, a to tak všeobecných súdov, ako aj ústavného súdu. Osobitne možno ešte zvýrazniť povinnosť všetkých súdov chrániť jednotlivcov pred zásahmi verejnej moci. Táto povinnosť súdov je základným komponentom právneho štátu

rešpektujúceho a ctiaceho ľudské slobody. Vďaka svojim defíničným znakom - nezávislosti a viazanosti právom - ústavou, zákonmi a vybranými medzinárodnými zmluvami, môže a musí súdna moc chrániť jednotlivcov pred excesmi verejnej moci. Prostredníctvom rozhodovania o ústavných sťažnostiach usmerňuje ústavný súd rozhodovanie všeobecných súdov o ľudských právach a slobodách.

Vychádzajúc zo znenia Trestného poriadku upravujúceho proces extradície treba konštatovať, že o prípustnosti vydania osoby z územia Slovenskej republiky do cudziny rozhodujú všeobecné súdy (krajský súd v prvom stupni a najvyšší súd v druhom stupni) na základe návrhu prokurátora, ktorý vykonáva predbežné vyšetrovanie. Proces extradície z hľadiska participácie orgánov verejnej moci však týmto nie je ukončený, pretože vydanie do cudziny napokon povoľuje minister spravodlivosti. Niet pochyb o tom, že všetky spomínané orgány verejnej moci si musia byť vedomé svojej zodpovednosti za prijaté rozhodnutia či závery. Samozrejme, nejde o zodpovednosť ojedinelú, pretože v súlade s čl. 2 ods. 2 ústavy každý orgán verejnej moci je povinný postupovať spôsobom súladným s právom majúc pritom na pamäti ochranu základných práv a slobôd.

V tejto súvislosti treba poukázať na závažnosť výsledku konania o vydanie osoby do cudziny, a to hlavne v prípadoch, ak táto tvrdí, že v štáte, ktorý žiada jej vydanie, by mohla byť vystavená zaobchádzaniu nezlučiteľnému s garanciami obsiahnutými v čl. 3 dohovoru alebo by jej mohol byť uložený trest smrti. Podľa judikatúry ESĽP (rozsudok Soering c. Spojené kráľovstvo zo 7. júla 1989) totiž dožiadaný štát nesie zodpovednosť aj za potenciálne porušenie dohovoru mimo svojho územia. To znamená, že dožiadaný štát sa ani sám nemusí dopustiť konania znamenajúceho utrpenie pre osobu, voči ktorej sa praktizuje, ale jeho mocenský zásah v podobe vydania osoby do cudziny môže byť v príčinnej súvislosti so zlým zaobchádzaním či hroziacim trestom smrti, ktorému by mohla byť vystavená v prijímajúcom štáte.

Pri posudzovaní dodržiavania zákazu mučenia, neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania, alebo trestu ESĽP v rámci rozhodovacej činnosti aplikuje *test domniebok vážnych dôvodov* – *substantial ground test*, podľa ktorého je dožiadaný štát povinný

posúdiť, či existujú reálne hrozby, že vydaná osoba bude v dožiadajúcom štáte vystavená nebezpečenstvu mučenia alebo neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu, alebo trestu. V prípade, ak sa takéto domnienky vyskytnú, osoba nesmie byť vydaná.

Najvyšší súd v odôvodnení svojho rozhodnutia neopomenul skúmať danú stránku veci a zameral sa aj na ľudskoprávny aspekt prípustnosti vydania sťažovateľa do Ruskej federácie. V nadväznosti na uvedené najvyšší súd skúmal závažnosť situácie v Ruskej federácii v súvislosti s možným uložením trestu smrti, a to z dôvodu, že hoci táto krajina je členským štátom Rady Európy, trest smrti v nej nebol dosiaľ formálne zrušený, aj keď od roku 1996 platí naň moratórium a de facto sa nevykonáva. Moratórium na výkon trestu smrti v Rusku bol jednou z najhlavnejších podmienok prijatia krajiny do Rady Európy, ale aj napriek tomu Moskva dosiaľ protokol č. 6 k dohovoru neratifikovala. Najvyšší súd mal na pamäti toto zistenie, ale odôvodnenie svojho rozhodnutia o prípustnosti vydania sťažovateľa do Ruskej federácie založil predovšetkým na analýze situácie v Čečensku, zodpovednosti Ruskej federácie za jej stabilizovanie, ako aj na tom názore, že pokiaľ má Ruská federácia v tomto smere napredovať, nemôže jej byť odňatá možnosť výkonu spravodlivosti voči osobám, ktoré sa dopustili porušenia zákona. Je nepochybné, že do okruhu takýchto osôb patrí aj sťažovateľ. Najvyšší súd pokračoval vo svojich úvahách ďalej a svoje presvedčenie o prípustnosti vydania sťažovateľa založil na zárukách poskytnutých GPRF. Tá sa v danom prípade zaručila, že po vydaní sťažovateľa do Ruskej federácie nebude v jeho prípade uplatnený trest smrti a nebude vystavený ani zlému zaobchádzaniu nezlučiteľnému s obsahom čl. 3 dohovoru. V naznačenom kontexte najvyšší súd dodal, že záruky poskytnuté GPRF považuje za dostatočné a neporušiteľné, že nemá dôvod pochybovať o tom, že vydaním sťažovateľa do Ruskej federácie by sa mu dostalo zaobchádzania, ktorého sa sťažovateľ obáva.

Sťažovateľ však vo svojej sťažnosti spochybňoval garancie GPRF poukazujúc na jednotlivé prípady, keď väzni v ruských zariadeniach na výkon väzby alebo výkon trestu odňatia slobody boli vystavení neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu, ako aj na to, že tieto garancie vo vzťahu k neuloženiu trestu smrti sú tiež spochybniteľné, keďže o vine a treste rozhoduje súd, a nie GPRF. Vo vzťahu k tvrdeniam sťažovateľa sa logicky

natíska otázka, kto iný, ak nie GPRF, má poskytnúť dané záruky. Ved' práve GPRF v zmysle čl. 129 Ústavy Ruskej federácie s poukazom na Federálny zákon zo 17. januára 1992 o prokuratúre Ruskej federácie okrem iného dohliada na dodržiavanie ľudských práv a základných slobôd zo strany jednotlivých orgánov verejnej moci a v súlade s legislatívou Ruskej federácie participuje na súdnych procesoch a v tejto súvislosti môže napadnúť akékoľvek protiprávne rozhodnutie súdu.

Vzhľadom na postavenie GPRF a jej právomoci považuje ústavný súd zhodne s názorom najvyššieho súdu záruky ňou poskytnuté za nespochybniteľné a dostačujúce. Uvedené garancie podľa názoru ústavného súdu nevyvolávajú dohady alebo domnienky o tom, že prípustnosťou vydania sťažovateľa do Ruskej federácie by mohlo zo strany ruských orgánov dôjsť ku konaniu, ktorého sa sťažovateľ obáva. Navyše GPRF poskytla aj záruku, že prejednanie trestnej veci sťažovateľa bude sledovať zámer vyplývajúci z čl. 6 dohovoru.

Na podporu svojich tvrdení ústavný súd opäť poukazuje na skôr citované rozhodnutie ESĽP Soering proti Spojenému kráľovstvu, ktorý v ňom uviedol, že rozhodnutie ministra vnútra Spojeného kráľovstva vydať p. Soeringa Spojeným štátom americkým, konkrétne štátu Virginia, by v prípade jeho vykonania bolo porušením čl. 3 dohovoru. V danom prípade bol predpoklad, že vydaním p. Soeringa štátu Virginia, v ktorom za trestný čin, ktorého sa tam skôr dopustil, bolo možné uložiť trest smrti, by mohol byť vystavený neľudskému zaobchádzaniu v súvislosti s tzv. „*fenoménom cely smrti*“. V tomto prípade štátny žalobca štátu Virginia ako štátny orgán so zodpovednosťou za vyšetrovanie trestných činov trval na uložení trestu smrti pre p. Soeringa. A práve táto skutočnosť viedla ESĽP k pochybnostiam o tom, že vydaním p. Soeringa do Spojených štátov amerických by nedošlo k zaobchádzaniu nezlučiteľnému s čl. 3 dohovoru.

V sťažovateľovom prípade je však situácia odlišná, keď GPRF poskytla záruky, ktorým nie je dôvod neveriť a ani ich spochybňovať.

Po preskúmaní spôsobu a rozsahu odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu a s ohľadom na dôvody, ktoré sťažovateľ uviedol v predmetnej sťažnosti, ústavný súd nezistil taký jeho výklad a aplikáciu na vec sa vzťahujúcich právnych noriem, ako aj také jeho vyhodnotenie ľudskoprávneho hľadiska prípustnosti vydania sťažovateľa do Ruskej federácie, ktoré by mohli znamenať porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 16 ods. 2 ústavy, práva podľa čl. 3 dohovoru, ako aj práva podľa čl. 1 protokolu č. 6 k dohovoru.

Keďže ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi namietaným porušením označených práv a napadnutým uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 6 Tost 13/2008 z 29. októbra 2008, sťažnosť už na predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Vzhľadom na to, že ústavný súd sťažnosť odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa nastolenými v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. decembra 2008